

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра теорії літератури та зарубіжної літератури

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Частина 4

підготовки першого (бакалаврського) рівня

спеціальності **014 Середня освіта**

предметної спеціальності **014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)**

спеціалізації **014.021 Англійська мова та зарубіжна література**

освітньо-професійної програми

Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література

Силабус освітнього компонента “ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА” підготовки першого бакалаврського рівня галузі знань *01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА*, спеціальності *014 Середня освіта*, предметної спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література)*, спеціалізації *014.021 Англійська мова та зарубіжна література*, за освітньо-професійною програмою **СЕРЕДНЯ ОСВІТА. АНГЛІЙСЬКА ТА ДРУГА ІНОЗЕМНА МОВИ. ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА**

Розробник:

Марченко Т.М., доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури
кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Гордієнко Ю.А.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури, протокол № 1 від 30. 08. 2023 р.

Завідувач кафедри

теорії літератури та зарубіжної літератури

проф. Романов С.М.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітнійрівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література. Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Лекції - 20 год.
		Практичні (семінарські) 30 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота 36 год.
		Консультації 4 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		Українська

Таблиця 2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) Середня освіта. Англійська та друга іноземна мови. Зарубіжна література. .Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання 3
		Семестр 6
		Лекції - 6 год.
		Практичні (семінарські) – 10 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота – 66 год.
		Консультації – 8 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Таблиця 3

Прізвище, ім'я та по батькові	Марченко Тетяна Михайлівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури
Контактна інформація	м.т. (050)9404904
	marchenkotatjana966@ukr.net
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi
	Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «Зарубіжна література» (част. 4) складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів у галузі знань **01 Освіта / Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)**. Освітній компонент призначений для здобувачів освіти 3 курсу факультету іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Предмет вивчення – Реалізм – епоха, літературний напрям, стиль, метод в контексті розвитку світової культури. В історії зарубіжної літератури реалістична література займає особливе місце. Вона визначає логічний, поступовий хід літературного процесу та зумовлена суспільним науковим та філософським розвитком XIX ст. Продовжуючи вікові традиції реалістичного зображення, література реалізму другої половини XIX ст. характеризується новим підходом до зображення середовища та соціального характеру, розвитком типізації та індивідуалізації, поглибленням соціологічного аналізу, формуванням та розвитком нових жанрових форм, зокрема прозових.

Програма освітнього компонента включає такі змістові модулі:

1. Особливості реалізму Франції другої половини 19 століття: формування та розвиток літературного напрямку.
2. Сатирико-виховна роль англійського реалізму. Специфіка жанрів німецької та американської літератури доби реалізму.

Пререквізити: ОК 13 «Вступ до літературознавства», ОК 14 «Зарубіжна література» (Част. 1–3).

Постреквізити: ОК 14 «Зарубіжна література» (Част. 5–6). Набуті знання є підґрунтям для вивчення ОК 19 «Методика навчання зарубіжної літератури», ОК 22 «Курсова робота з фаху», ОК 21 «Атестаційний іспит», ОК 25 та ОК 26 «Педагогічна практика».

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета вивчення ОК – сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про реалізм як літературну віху у світовій культурі 19 століття та вплив її на сучасний літературний процес. Виявити типологічно загальні, національно своєрідні та індивідуально авторські риси літератури цього періоду. Дослідити традиції та зазначити новаторські риси епохи реалізму, теоретично усвідомити принципові характерні риси індивідуального методу кожного із письменників, які представляють напрям «Реалізм». Навчити здобувачів освіти аналізувати прозові та поетичні реалістичні твори та застосовувати ці навички на уроках зарубіжної літератури в ЗЗСО.

Завдання: вивчення одного з етапів розвитку зарубіжної літератури – реалізму. Особливим завданням курсу є аналіз нового рівня відображення внутрішнього світу людини, якісно нова майстерність психологічного аналізу, а також увага до соціальної проблематики.

Ознайомлення здобувачів із загальним станом історичного розвитку літератури цього періоду, його характерними особливостями порівняно з попередніми періодами, з історичними обставинами розвитку літератури, з творчістю видатних діячів, з найбільш яскравими і характерними для цього періоду літературними творами; із засадами вивчення творчості майстрів художнього слова на уроках зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. Виявлення загальних тенденцій перспективного розвитку літератури та її зв'язку з подальшим рухом літературного процесу. Виявлення та дослідження у межах творчої парадигми окремого автора структури художньої свідомості, визначення особливості світобачення, ступінь включення його поезики в загальний культурологічний контекст, у національну та світову традиції.

У процесі вивчення освітнього компонента використовуються такі **методи**:

- **пояснювально-ілюстративний та репродуктивний** (розповідь, пояснення, консультація, робота з підручником, посібником, словником, картинками, таблицями, схемами, демонстрація, складання плану, виконання вправ, практичних завдань);
- **проблемно-пошуковий** (проблемного викладу, розв'язання проблемних ситуацій, евристична бесіда, дослідження, спостереження, узагальнення, синтез, аналіз, порівняння, зіставлення, структурування, робота з науковою літературою);
- **комунікативно-творчий з елементами інтерактивного навчання** (вирішення творчих завдань; спільне розв'язання проблем, робота в парах, робота в групах, мозкова атака, дебати, дискусія, ситуаційний аналіз).

3.Результати навчання (Компетентності).

По закінченню вивчення освітнього компонента у здобувачів освіти будуть сформованими такі загальні та фахові компетентності:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з філології та наук про освіту, педагогіки, психології, теорії та методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури і характеризується комплексністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами англійської, другої іноземної мов та зарубіжної літератури та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК 10. Здатність застосовувати досягнення сучасної методичної і філологічної наук, освітніх концепцій у процесі навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в закладі загальної середньої освіти.

ФК 11. Здатність проєктувати педагогічну діяльність, володіти професійно-методичною компетентністю для планування і проведення занять з іноземної мови та зарубіжної літератури.

ФК 13. Здатність застосовувати практичні навички моделювання, конструювання освітнього процесу і змісту іншомовної підготовки для проведення навчальних занять та позакласних заходів з іноземної мови та зарубіжної літератури у ЗЗСО, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.

ФК 15. Здатність виявляти закономірності літературного процесу, визначати специфіку і значення художніх концепцій і літературних творів у контексті суспільно-літературної ситуації, літературної критики і культурної епохи; давати оцінку художнього твору; визначати роль системи образів, сюжету, композиції та засобів виразності в їх поєднанні; характеризувати творчу індивідуальність автора.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

ПРН2. Демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовнокомунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

ПРН3. Називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

ПРН4. Здійснює добір і застосовує сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінює результати їх навчання та ефективність уроку.

ПРН5. Вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ПРН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

ПРН8. Генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

ПРН 14. Застосовує на практиці знання про лінгвістичні, психологічні, дидактичні основи навчання іноземної мови і зарубіжної літератури та шляхи формування компетентностей учнів.

ПРН 18. Уміє здійснювати міжкультурну комунікацію і долати міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що

вивчаються, а також знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.

ПРН 19. Характеризує тенденції, етапи і особливості літературного процесу країн у різні епохи, визначає світоглядно-естетичну специфіку літературних течій і напрямів; аналізує твір за його ознаками і в контексті епохи, називає жанрові особливості твору, оперуючи термінологією.

ПРН 23. Уміє критично опрацьовувати джерела і здійснювати самостійний науковий пошук, у тому числі і з використанням емпіричних методів.

4. Структура освітнього компонента.

Денна форма навчання

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма роботи і контролю/ бали
Змістовий модуль 1. Особливості реалізму Франції другої половини 19 століття: формування та розвиток літературного напрямку.						
Тема 1. Історичні, філософські та естетичні передумови формування літератури реалізму у Франції. Реалізм XIX ст. і традиції просвітительського реалізму та доби Романтизму. Теоретичні документи реалізму (Передмова до «Людської комедії» та «Етюд про пана Белля» О.Бальзака, «Расін та Шекспір» Ф.Стендаля). Поезія Беранже: головні теми та образи пісень, еволюція творчого методу. Особливості вивчення творів французьких реалістів на уроках зарубіжної літератури в ЗЗСО : як зацікавити учня?	6	2	2	2	-	ПРЗ,РМГ , Р, АТ/4б.
Тема 2. Філософські політичні та естетичні погляди Ф.Стендаля. «Ваніна Ваніні» як ескіз до «Червоного і чорного». Система образів та сюжетно-композиційні особливості роману «Червоне і чорне». Італійська тема у творчості Стендаля. Особливості творчого методу письменника.	11	2	4	4	1	РЗ , АТ, РТГ 4б..
Тема 3. Життєвий та творчий шлях П.Меріме. Історичні сюжети у П.Меріме («Жакерія», “Хроніка часів Карла IX”). Меріме – майстер реалістичної новели (“Кармен”, “Матео Фалькконе”, “Арсена	10	2	4	4		АЕ,Р/4б

Гійо”, “Подвійна помилка”). Жанрова і стильова специфіка творчості. Українська тема у творчості Меріме.						
Тема 4. Віхи життя та творчості Оноре де Бальзака. Цикл «Людська комедія», образ буржуа в ній. Тема молоді людини в романах О. де Бальзака («Втрачені ілюзії», «Батько Горіо»). Тема народу у романі «Селяни». Філософські проблеми та романтичні елементи у творах письменника («Шагренева шкіра», «Невідомий шедевр»). Глибина соціального аналізу, історизм творів Бальзака і майстерність творення типів епохи французьким письменником. Стиль творів О. де Бальзака. Бальзак і європейська література. Особливості вивчення творчості письменника на уроках зарубіжної літератури у ЗЗСО.	9	2	4	2	1	ДС Р, РМГ/46.
Тема 5. Естетика Г.Флобера. Художньо-естетичні та філософські погляди письменника. Тема міщанства та духовного зубожіння буржуазного суспільства у романах письменника. Тема молоді людини у романі «Виховання почуттів». Сучасність і минуле у романі «Саламбо». Релігія і наукова думка у повісті «Спокуси св. Антоніо». Флобер – майстер соціально-психологічного роману Франції. Флобер і європейська література. Історія написання роману «Пані Боварі», проблеми міщанства та духовного зубожіння суспільства у ньому. Образи обивателів у романі, роль реалістичної деталі в їх характеристиці. Емма Боварі, її романтичні ілюзії та оточуюча проза життя. Засоби психологічної характеристики у розкритті образу героїні. Образ Шарля Боварі в ідейному задумі та композиції роману.	10	2	4	4		П, РМГ, ПРЗ/46.
МКР 1						15
Разом за модулем 1.	46	10	18	16	2	206.
Змістовий модуль 2. Сатирико-виховна роль англійського реалізму. Специфіка жанрів німецької та американської літератури доби реалізму.						
Тема 6. Особливості розвитку реалізму у літературі Англії другої половини XIX ст. Творчість Ч.Діккенса. Особливості світогляду та естетика письменника. Гумор ранніх творів. Соціальні проблеми у романах 30-40-х років («Олівер Твіст»,	10	2	4	4	-	АЕ / 4

«Ніколас Ніккльбі»). Американська тематика у творчості письменника. Ч.Діккенс і європейська література. «Девід Копперфілд». Проблема виховання дітей у творчості письменника. Історія написання роману «Девід Копперфілд», його образна система. Особливості вивчення творчості митця на уроках зарубіжної літератури у ЗЗСО						
Тема 7. Етапи творчості та еволюція світогляду В.Теккерея. «Книга снобів», її проблеми і художня специфіка. Теккерей – великий сатирик Англії. Роман «Ярмарок марносластва»: соціально-моральні проблеми його, сатиричні типи. Проблема «Роману без героя». Творчість Теккерея у 50-і роки. Історичні романи письменника («Історія Генрі Есмонда», «Віргінці»), його концепція історичного розвитку країни.	9	2	2	4	1	ДС РЗ /46.
Тема 8. Особливості розвитку німецької та швейцарської літератури 50-70-х років XIX ст. Поетичний реалізм. Суспільно-політичні передумови виникнення реалізму у німецькій та швейцарській літературі XIX ст.. Поезія та проза в контексті суспільно-політичного розвитку Німеччини. Поетичний реалізм. Тема “маленької людини” в німецькій літературі. Особливості прозової та драматичної творчості Геббеля, Ото Людвіга, Г.Келлера. Аналіз збірника новел Г.Келлера «Люди із Зельдвілі».	9	2	2	4	1	ДС / 46.
Тема 9. Специфіка осмислення дійсності в літературі США другої половини XIX ст. Література аболюціонізму. Творчість Г.Бічер-Стоу. Специфіка історичного, політичного та літературного розвитку країни. Вплив аболюціоністичного руху на розвиток літератури Америки XIX ст. Творчість Г.Бічер-Стоу. Специфіка світогляду, художньої майстерності Г.Бічер-Стоу. Сюжетно-композиційні особливості роману «Хатина дядька Тома». Роль роману у боротьбі проти рабства. Роман як картина життя американців.	8	2	2	4		Т, ДС, АЕ 46.
Тема 10. Творчість В. Вітмена, поета-трансценденталіста, борця проти	8	2	2	4		АТ, АЕ,

рабства. Верліброва поезія. Збірка “Листя трави”, її композиція, теми, проблеми. Трансценденталізм – філософська основа творчості В.Вітмена, естетичне новаторство поета, особливості поетичного стилю. Вітмен і світова поезія.						Р, ВЧ 46.
МКР 2						15
Разом за модулем 2	44	10	14	20	2	20 бали
МКР 3 (контрольний науково-дослідницький проєкт)						30
Всього годин / Балів:	90	20	28	36	6	100

* *Форми і методи роботи:* ДС – дискусія, ПРЗ – презентація, РЗ – розв’язування завдань, РМГ – робота в малих групах, ІРС – індивідуальна робота студента, АТ – аналіз тексту, АЕ – аналітичне есе, БП – бібліографічний пошук, ВЧ – виразне читання, П – презентація.

Форми поточного контролю: УО - усне поточне опитування, Т- тестування, Е – есе, КР – контрольна робота.

5. Заочна форма навчання

Таблиця 5

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма роботи і контролю/ бали
Змістовий модуль 1. Особливості реалізму Франції другої половини 19 століття: формування та розвиток літературного напрямку.						
Тема 1. Історичні, філософські та естетичні передумови формування літератури реалізму у Франції. Реалізм ХІХ ст. і традиції просвітительського реалізму та доби Романтизму. Теоретичні документи реалізму (Передмова до «Людської комедії» та «Етюд про пана Белля» О.Бальзака, «Расін та Шекспір» Ф.Стендаля). Поезія Беранже: головні теми та образи пісень, еволюція творчого методу. Особливості вивчення творів французьких реалістів на уроках зарубіжної літератури в ЗЗСО: як зацікавити учня? Філософські політичні та естетичні погляди Ф.Стендаля. «Ваніна Ваніні» як ескіз до «Червоного і чорного».	14	1	2	10	1	ПРЗ,РМГ, Р, АТ/66.

Тема 2. Віхи життя та творчості Оноре де Бальзака. Цикл «Людська комедія», образ буржуа в ній. Тема молодого людини в романах О. де Бальзака («Втрачені ілюзії», «Батько Горіо»). Тема народу у романі «Селяни». Філософські проблеми та романтичні елементи у творах письменника («Шагренева шкіра», «Невідомий шедевр»). Глибина соціального аналізу, історизм творів Бальзака і майстерність творення типів епохи французьким письменником. Стиль творів О. де Бальзака. Бальзак і європейська література. Особливості вивчення творчості письменника на уроках зарубіжної літератури у ЗЗСО.	15	1	2	10	2	РЗ / 3, АТ, РТГ, 66.
Тема 3. Життєвий та творчий шлях П.Меріме. Історичні сюжети у П.Меріме («Жакерія», «Хроніка часів Карла IX»). Меріме – майстер реалістичної новели («Кармен», «Матео Фалькконе», «Арсена Гійо», «Подвійна помилка»). Жанрова і стильова специфіка творчості. Українська тема у творчості Меріме. Творчість Г.Флобера. Історія написання роману «Пані Боварі», проблеми міщанства та духовного зубожіння суспільства у ньому. Образи обивателів у романі, роль реалістичної деталі в їх характеристиці. Емма Боварі, її романтичні ілюзії та оточуюча проза життя. Засоби психологічної характеристики у розкритті образу героїні. Образ Шарля Боварі в ідейному задумі та композиції роману.	14	1	2	10	1	АЕ,Р, /3 66.
МКР 1						15
Разом за модулем 1.	43	3	6	30	4	18
Змістовий модуль 2. Сатирико-виховна роль англійського реалізму. Специфіка жанрів німецької та американської літератури доби реалізму.						
Тема 4. Особливості розвитку реалізму у літературі Англії другої половини XIX ст. Творчість Ч.Діккенса. Особливості світогляду та естетика письменника. Гумор ранніх творів. Соціальні проблеми у романах 30-40-х років («Олівер Твіст», «Ніколас Ніккльбі»). Американська тематика у творчості письменника. Ч.Діккенс і європейська	17	1	2	12	2	АЕ / 2 46.

література. «Девід Копперфілд». Проблема виховання дітей у творчості письменника. Історія написання роману «Девід Копперфілд», його образна система. Особливості вивчення творчості митця на уроках зарубіжної літератури у ЗЗСО						
Тема 5. Етапи творчості та еволюція світогляду У.Теккерея. «Книга снобів», її проблеми і художня специфіка. Теккерей – великий сатирик Англії. Роман «Ярмарок марнославства»: соціально-моральні проблеми його, сатиричні типи. Проблема «Роману без героя». Творчість Теккерея у 50-і роки. Історичні романи письменника («Історія Генрі Есмонда», «Віргінці»), його концепція історичного розвитку країни.	15	1	1	12	1	ДС / 2 РЗ 46.
Тема 6. Специфіка осмислення дійсності в літературі США другої половини ХІХ ст. Література аболюціонізму. Творчість Г.Бічер-Стоу. Специфіка історичного, політичного та літературного розвитку країни. Вплив аболюціоністичного руху на розвиток літератури Америки ХІХ ст. Творчість Г.Бічер-Стоу. Специфіка світогляду, художньої майстерності Г.Бічер-Стоу. Сюжетно-композиційні особливості роману «Хатина дядька Тома». Роль роману у боротьбі проти рабства. Роман як картина життя американців.	16	1	1	12	1	ДС / 2 46.
МКР 2						15
Разом за модулем 2	47	3	4	36	4	12
МКР 3 (контрольний науково-дослідницький проєкт)						30
Всього годин / Балів:	90	6	10	66	8	100

* *Форми і методи роботи:* ДС – дискусія, ПРЗ – презентація, РЗ – розв’язування завдань, РМГ – робота в малих групах, ІРС – індивідуальна робота студента, АТ – аналіз тексту, АЕ – аналітичне есе, БП – бібліографічний пошук, ВЧ – виразне читання, П – презентація.

Форми поточного контролю: УО - усне поточне опитування, Т- тестування, Е – есе, КР – контрольна робота.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота здобувачів освіти включає опрацювання лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до практичних занять, яка передбачає, зокрема, читання й аналіз художніх текстів, опрацювання

теоретичного та критичного літературознавчого матеріалу, перегляд рекомендованих відеоматеріалів.

Навчальний матеріал ОК, передбачений для засвоєння у процесі самостійної роботи, виносить на поточний і підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять, зокрема під час фронтального опитування, бесід, дискусій, дебатів, обговорення проблемних завдань, презентації творчих завдань, аналізу та інтерпретації художніх текстів та ін., і відбиває в загальній оцінці за тему.

Завдання ґрунтуються на чинних шкільних програмах, зокрема і на модульних програмах НУШ.

Тема	Завдання	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема молодшої людини у творчості Стендаля. Майстерність письменника у соціально-психологічній вмотивованості образної системи головних його романів.	Підготувати повідомлення на тему: «Моє бачення долі Жульєна Сореля»	2	4
Майстерність П.Меріме-новеліста у створенні портретної характеристики, лаконізму стилю та реалістичної деталі.	Підготувати презентацію «Новелістична творчість Проспера Меріме»	2	4
Проспер Меріме і Україна. Твори про українських козаків. Особливості використання матеріалів на уроках позакласного навчання в ЗЗСО.	Підготувати матеріал в межах шкільної програми: західноєвропейські письменники 19 століття про Україну.	2	6
Проблема влади грошей у суспільстві в романах О. де Бальзака, художня специфіка її відображення у творах видатного французького письменника-реаліста. Вивчення творчості письменника в школі	Презентація на тему: «Влада грошей у суспільстві: колись і тепер». Підготувати вступне слово вчителя до уроку зарубіжної літератури по вивченню творчості Оноре де Бальзака.	2	6
Символіка кольору у творчості Ф.Стендаля та у житті. Особливості вивчення творчості митця в школі.	Реферат на тему: «Кольорова гама творчості Ф.Стендаля».	2	4
Г.Флобер «Пані Боварі»: конфлікт між мрією та реальністю.	Підготувати повідомлення «Яка жінка Емма Боварі? Чи можливий щасливий фінал роману «Пані Боварі» Г.Флобера? ».	2	4
Особливості розвитку поетичних жанрів у літературі реалізму. Творчість французьких поетів та особливості їх поетичного стилю (Беранже, Шарль Бодлер).	Підготувати макет наукової роботи на тему: «Творчість Шарля Бодлера – предтеча символізму»	2	4
Тема снобізму у творах англійського письменника-	Підготувати диспут: «Що таке снобізм? Чи є сноби в сучасному	2	2

сатирика У.Теккерея	житті?»		
Творчість Ч.Діккенса: особливості вивчення у ЗЗСО.	Написати есе на тему: «Я вірю в добру різдвяну казку, вона здатна змінити світ» (за творчістю Ч.Діккенса).	2	4
Тема дитинства у творчості Ч.Діккенса. Система освіти в сучасних загальних закладах середньої освіти України та у навчальних закладах Англії 19 століття.	Підготувати матеріал для проведення уроку по темі «Дитинство в творчості Ч.Діккенса» використовуючи метод гри.	2	4
Місто як втілення буржуазної цивілізації (Париж в романах О.де Бальзака, Лондон у Ч.Діккенса).	Творча робота на тему: «Урбаністична тема в творчості письменників 19 століття та її проєкція на сьогодення»	2	2
Проблема позитивного героя в романі ХІХ ст.: “Втрачені ілюзії” О.де Бальзака, “Пармський монастир” Ф.Стендаля, “Девід Копперфілд” Ч.Діккенса.	Презентація по творчості письменників: спільні та відмінні риси.	2	4
Жіночі долі в романах Бальзака «Тридцятилітня жінка», «Кузина Бетта».	Реферат на тему : «Українська жінка в долі та творчості Оноре де Бальзака».	2	2
Творчість західноєвропейських письменників – реалістів 19 століття у шкільному вивченні в ЗЗСО.	Проаналізувати шкільну програму на предмет вивчення творчості письменників-реалістів на уроках зарубіжної літератури у 5-11 класах ЗЗСО. Викласти свої думки, пропозиції, рекомендації з цього приводу у повідомленні.	2	4
Функція мистецтва та митця в творчості Бальзака («Невідомий шедевр»).	Творча робота на тему: «Мое бачення життя в мистецтві і мистецтво в житті».	2	2
Явище аболюціонізму в американській літературі 19 століття.	Підготувати презентацію	2	2
«Пісня про себе» – маніфест творчості Волта Вітмена	Підготувати повідомлення про життєвий та творчий шлях Волта Вітмена для учнів ЗЗСО.	2	2
Англійські жінки-письменниці: Джейн Остін, Вірджинія Вулф .	Дослідницька робота по вивченні життєвого та творчого шляху письменниць. Підготувати наукові реферати.	2	4
	Разом	36 год.	66 год.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика оцінювання регламентується [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#).

Основними формами вивчення освітнього компоненту є лекції та практичні заняття, на яких присутність студента обов'язкова. У ході освітнього процесу стосунки викладача і здобувача ґрунтуються на засадах ефективної співпраці. Оцінюються вміння здобувача відтворити засвоєний матеріал, теоретичні знання застосувати на практиці, а також креативність виконання самостійних завдань.

У процесі оцінювання керується політикою академічної доброчесності, яка полягає в недопустимості плагіату, компіляції. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, та завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; обов'язково робити посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, які належать іншим авторам.

Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності визначається [«Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) та [«Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#).

Терміни виконання певних видів робіт визначено заздалегідь. Перескладання матеріалу в межах навчального плану допускається у разі лікарняного та за графіком індивідуального плану, узгодженого з деканатом.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність з освітнього компонента, становить 40 балів.

Якщо здобувач освіти не набирає необхідної кількості балів (менше очікуваного ним результату), то перескладає певні теми.

Модульний контроль здійснюється викладачем у формі модульних контрольних робіт. Відсутність здобувача на модульній контрольній роботі оцінюється у нуль балів. Повторне складання модульного контролю для здобувача можливе за умов його відсутності на МКР з поважної причини. Максимальна кількість балів за модульний контроль – 60, зокрема МКР1 – 15 балів, МКР 2 – 15 балів, МКР 3 – 30 балів.

МКР3 (контрольний науково-дослідницький проєкт) має на меті поглибити та вдосконалити здобуті компетентності з освітнього компонента. Він передбачає обов'язкову презентацію результатів на підсумковому занятті в аудиторії (за умов очного навчання) або із залученням платформи відеозв'язку (за умов дистанційного навчання). Здобувач освіти повинен підготувати науково-дослідний проєкт та презентацію до нього на одну із тем, яку формулює разом з викладачем (вибір теми слухач здійснює впродовж 10 днів від першого аудиторного заняття). Тема проєкту має відповідати змісту курсу, враховувати індивідуальні вподобання та креативні здібності здобувача. Здобувач має можливість розвивати вміння проводити інтертекстуальні та інтермедіальні дослідження. Зосереджуємо увагу також на вмінні працювати з довідниковою літературою, пошуковими системами, систематизовувати інформацію та презентувати її відповідно до завдань освітнього компонента. Максимальна кількість балів за науково-дослідне завдання – 30, з яких 25 балів здобувач отримує за власне зміст науково-дослідного проєкту, (15 б. – науковий складник, 10 б. – дослідницький складник) і 5 балів – за виступ, відповіді на запитання та презентацію. Основні критерії оцінювання контрольного проєкту: обізнаність здобувача з обраної теми; оригінальність теми; чинник актуальності і новизни теми; ефективність презентації проєкту перед аудиторією; логічність розвитку

теми; аргументація основних положень; вміння відповідати на питання; наочність; контакт з аудиторією; цікаві приклади тощо

Підсумковий контроль успішності здобувача – екзамен, що має форму усної відповіді за змістом курсу. Здобувач освіти може отримати підсумкову оцінку і не складати іспит, якщо упродовж семестру він набрав 75 і більше балів. Якщо сума балів за поточне оцінювання та модульний контроль менша 75, екзамен обов'язковий. Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Форма проведення іспиту: усна відповідь на відкриті запитання. Якщо здобувач освіти не склав іспит із першого разу, то має можливість повторно скласти його ще двічі: один раз викладачеві, другий – комісії.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

Програма підготовки до підсумкового контролю (Екзаменаційні питання)

- Естетичні погляди О. де Бальзака.
- Особливості творчості П.Меріме..
- Ч.Діккенс, “Девід Копперфільд”. Історія написання, система образів.
- Спільні та відмінні риси реалізму західноєвропейських літератур та літератури США.
- Життєвий та творчий шлях Г.Келлера.
- Сюжетно-композиційні особливості роману Ш.Бронте “Джейн Ейр”.
- Життєвий та творчий шлях В.Вітмена. Збірка “Листя трави”.
- Особливості розвитку американської літератури у II половині XIX ст.
- Сюжетно-композиційні особливості роману “Хатина дядька Тома”.
- Життєвий та творчий шлях Г.Бічер-Стоу.
- Особливості розвитку реалізму у німецькій та швейцарській літературі II пол. XIX ст.
- Сюжетно-композиційні особливості твору “Ярмарок марносластва”.
- Життєвий та творчий шлях У.М.Теккерея.
- Історія написання роману Ч.Діккенса “Домбі та син”. Система образів.
- Особливості розвитку реалізму у літературі Англії.
- Ч.Діккенс – публіцист. “Американські нотатки”.
- Життєвий та творчий шлях Ч.Діккенса.
- Сюжетно-композиційні особливості твору О. де Бальзака (“Батько Горіо”, “Гобсек”.
- Проблема творчої особистості в романі О. де Бальзака “Втрачені ілюзії”.
- Літературна епопея “Людська комедія” О. де Бальзака.
- Сюжетно-композиційні особливості роману О. де Бальзака “Шагренева шкіра”.
- Образ Федеріко Моро (за романом Г.Флобера “Виховання почуттів”).
- Художні особливості соціально-психологічного роману Г.Флобера “Пані Боварі”.
- Життєвий та творчий шлях О. де Бальзака.

25. Розвиток реалізму в європейській літературі XIX ст., його специфіка та представники.
26. Художньо-естетичні та філософські погляди Г.Флобера.
27. П.Меріме і жанр реалістичної новели.
28. Образ Жульєна Сореля (роман Ф.Стендаля “Червоне та чорне”).
29. Образ Фабріціо дель Донго (за романом Ф.Стендаля “Пармський монастир”).
30. Тематика пісень П.Ж.Беранже.
31. Життєвий та творчий шлях Ф.Стендаля.
32. Особливості розвитку літератури реалізму у другій половині 19 століття у Західній Європі.

ХУДОЖНІ ТЕКСТИ

- Стендаль Ф.** Расін і Шекспір. Ванна Ваніні. Червоне і чорне. Пармський монастир.
- Бальзак О.** Передмова до “Людської комедії”, Гобсек. Шагренєва шкіра. Батько Горіо. Євгенія Гранде. Втрачені ілюзії. Обідня атеїста.
- Меріме П.** Матео Фальконе. Подвійна помилка. Етруська ваза. Арсена Гійо. Кармен. Коломбо. Голуба кімната. Хроніка часів Карла IX, Іспанці в Данії, Жакерія.
- Беранже П.Ж.** Передмова до зб. 1837 р. Пан Іскаріотов. Добрий бог. Моя маслениця 1829 р. Смерть сатани. Червоні могили. Моїм друзям, що стали міністрами. Слимаки. Бонді. Руда Жанна. Прости.
- Флобер Г.** Пані Боварі. Виховання почуттів. Проста душа. Саламбо.
- Діккенс Ч.** Олівер Твіст. Мартін Чазлвіт. Домбі і син. Американські нотатки. Різдвяні повісті. Великі чекання. Посмертні записки Піквікського клубу. Девід Копперфілд.
- Теккерей У.** Книга снобів. Ярмарок марнославства. Ребека і Ровена. Історія Генрі Есмонда
- Бодлер Ш.** Альбатрос.
- Бічер-Стоу Г.** Хатина дядька Тома.
- Вітмен В.** Листя трави (Пісня про сокіру. Пісня радощів. Бий, бий, барабан! О капітане, мій капітане! Пісня про себе).

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Монографії, посібники, словники, довідники

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. [за ред. М. Зубрицької]. Львів, 2001.
2. Бандура О. Теорія літератури в тезах, дефініціях, таблицях: Навчальний довідник / О. Бандура, Г. Бандура. Київ, 2008.
3. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох; [пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа]. Київ, 2007.
4. Волошина Н. Й. Наукові основи методики літератури: Посібник / Н. Й. Волошина, О. М. Бандура, О. А. Гальонка та ін.; [за ред. Н. Й. Волошиної]. Київ, 2002.
5. Галич О. А. Теорія літератури: підручник для студ. філол. спец. вищ. навч. закладів / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. 4-те вид., стереотип. К., 2008
6. Давиденко Г.Й., Чайка О.М. Історія зарубіжної літератури XIX – поч.XX ст. – К., 2007.
7. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ, 2004.
8. Зарубіжна література XIX століття: посібник [за ред. О. М. Ніколенко, В. І. Мацапури]. Київ, 1999.
9. Єременко О. У полоні романтичних уявлень, або Обережно: боваризм. Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 1999. № 7. С. 42-45.
10. Зубрицька М. Ното legens: читання як соціокультурний феномен. Львів, 2004.
11. Ісасва О.О. Вивчення літератури в цифрову епоху: про реалії сьогодення і перспективи в майбутньому. *Всесвітня література в школах України*. 2016. № 1 (415).

12. Ісаєва О. О. Вивчення літератури під час гібридної війни. *Зарубіжна література*. 2017. № 21 (774).
13. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури: монографія. Київ, 2003.
14. Ісаєва О. О. Формування сучасного читача засобами медіаосвіти. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2013. № 2.
15. Ісаєва О. О. Чи буде особистість майбутнього Homo legens? *Дивослово*. 2014. № 4(685).
16. Ісаєва О. О. Читацькоцентрична парадигма вивчення літератури в школі. *ШБІЦ*. 2016. № 5.
17. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя. К., 2000.
18. Клименко Ж. В. Шкільний курс «Зарубіжна література» як чинник формування української національної ідентичності учнів. *Всесвітня література в школах України*. 2016. № 7/8.
19. Клименко Ж. В. Компаративний підхід до викладання літератури в школі. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2010. № 12.
20. Клименко Ж. В. Науково-методичний лекторій для вчителя світової літератури «Специфіка вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи»: Лекції 1–22. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2009. № 11; 2010. №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10; 2011 – №№ 1, 3, 4, 5, 11/12; *Всесвітня література в сучасній школі*. 2012. №№ 1, 5, 10; 2013. №№ 1, 2; *Всесвітня література в школах України*. 2014. № 7–8; 2015. №№ 3, 6, 12.
21. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи. Київ, 2006.
22. Клименко Ж. В. Формування компаративістської компетентності учнів у процесі вивчення світової літератури. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2011. № 6.
23. Ковбасенко Ю. І. Вивчення біографічних відомостей про письменника як методична проблема. *Постметодика*. Полтава. 2006. № 6 (70).
24. Ковбасенко Ю. І. Використання тестових технологій у процесі вивчення української та зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах. *Зарубіжна література в навчальних закладах*. К. 2008. № 2.
25. Ковбасенко Ю. І. Літературний канон і курикулум літературної освіти: світовий досвід і український шлях (ч. I – світовий досвід). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*, 2011. № 9.
26. Ковбасенко Ю. І. Поглиблене вивчення літератури і новітні педагогічні вимірювання. *Вітчизняна філологія: теоретичні та методичні аспекти вивчення*. Вип. 5. Черкаси, 2015.
27. Лексикон загального та порівняльного літературознавства [за ред. А. Волкова]. Чернівці, 2011.
28. Літературознавча енциклопедія: у 2-х томах [автор-укладач Ю. І. Ковалів]. Київ, 2007.
29. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. Київ, 1997.
30. Марченко Т.М. Дух особистості та знак епохи в епістолярії Марка Вовчка. *Науковий вісник ВНУ. Луцьк: Вежа ВНУ*. № 5. Ч.2. 2011. С.27-31.
31. Марченко Т.М. «Література» у школі: знищуємо поступово (у співавторстві)// *Дивослово*. №5. 2017.
32. Марченко Т.М. Протоекспресіонізм в творчості Волта Вітмена // *Волинська філологічна: текст і контекст. Літературний експресіонізм в інтермедіальному контексті: зб. наук. пр. / упоряд. Т. П. Левчук. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки*, 2017. Вип. 23.
33. Марченко Т.М. Епістолярій Проспера Меріме: тематика, художні особливості// *Волинська філологічна: текст і контекст. Література non-fiction*. 2018. №25.

34. Матвіїшин В. Г. Український літературний європеїзм. Київ, 2009.
35. Мацевко-Бекерська Л. В. Методика викладання світової літератури: Навчально-методичний посібник. Львів, 2011.
36. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник. Київ, 2010.
37. Мірошніченко Л. Ф. Зарубіжна література. Позакласні заходи. 9-11 кл.: Посібник для вчителя / Л. Ф. Мірошніченко, Ю. М. Дишлюк. Харків, 2004.
38. Мойсеїв І. Зарубіжна література в людинотворчому вимірі. Київ, 2003.
39. Моклиця М. Основи літературознавства: посібник для студентів. Тернопіль, 2002.
40. Наукові основи методики літератури [за ред. Н. Волошиної]. Київ, 2002.
41. Ніколенко О. М. Компетентнісний підхід до викладання зарубіжної літератури. *Зарубіжна література*. 2016. № 6. С. 4–9.
42. Ніколенко О. М. Художність в оцінці творів мистецтва. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2014. № 3. С. 9–10.
43. Ніколенко О. М., Куцевол О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури: посібник. 5–11 класи. Київ, 2003.
44. Ніколенко О. М., Мацапура В. І. Літературні епохи, напрями, течії. Київ, 2004.
45. Оліфіренко С. М. Мандрівка Інтернет-сторінками зарубіжної літератури: Посібник для вчителів і учнів 8–11 класів. Київ, 2007.
46. Павличко С. Д. Зарубіжна література: дослідження та критичні статті. Київ, 2001.
47. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах. Київ, 2000.
48. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник [за ред. О. І. Пометун]. Київ, 2004.
49. Професія – вчитель літератури: Словник-довідник [упор. Т. Чередник]. Тернопіль, 2009.
50. Ситченко А. Л. Методика викладання літератури: термінологічний словник [за ред. А. Л. Ситченко] / А. Л. Ситченко, В. І. Шуляр, В. В. Гладишев. К., 2008.
51. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці: в 3 книгах / Дж. Стайн. Львів, 2003.
52. Султанов Ю. І. Гюстав Флобер: "немає прекрасних думок без прекрасної форми навпаки" Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2000. № 11. С. 35-40.
53. Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія [за заг. ред. Д. С. Наливайка]. Київ, 2009.
54. Таранік-Ткачук К. В. Стилiстичний аналіз художнього твору на уроках зарубіжної літератури. Київ, 2008.
55. Шалагінов Б. Б. Класики і романтики: штудії з історії німецької літератури XVIII–XIX століть. Київ: ВД Києво-Могилянська академія, 2013. 440 с.
56. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навчальний посібник. Київ, 2007.
57. Derkach, L., Marchenko, T., Andryushchenko, O., Grin, L., Balukhtina, O., Goncharenko, I. Problem-based tasks as a factor in the development of critical thinking in students. *Ad Alta-Journal Of Interdisciplinary Research*. Volume: 14, issue: 1, page: 35-41, special issue: SI, 2024-05-30.
58. . Horlova, O., Marchenko, T., Moskalyk, H., Avksentieva, H., Slyvka, L., & Maksymenko, S. (2024). Quasi-educational Strategies for Diagnosing Readerly Reflection: Timeline as an Intertext in Literary Studies and Educational Aspects of the Formation of Reading Competence. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16(2), 625-641. <https://doi.org/10.18662/rrem/16.2/876>

Періодичні фахові видання

1. Всесвіт: фаховий журнал світової літератури. Київ: Видавничий дім «Всесвіт»: <http://vsesvit-journal.com>
2. Всесвітня література в сучасній школі: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. Київ: РА «Освіта України».
3. Всесвітня література в школах України: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. Київ: Педагогічна преса.
4. Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал. Київ: Антросвіт: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zlvsh/index
5. Всесвітня література та культура: науково-методичний журнал. Київ: Антросвіт.
6. Зарубіжна література: науково-методична газета. Київ: Шкільний світ: <http://literatura@1veresnya.com.ua>
7. Зарубіжна література в школі: науково-методичний журнал. Харків: Основа.
8. Слово і Час: науково-теоретичний журнал. Київ: Національна академія наук України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка, Національна спілка письменників України: <http://www.slovoichas.in.ua>

Навчальні програми

1. Навчальна програма «Зарубіжна література» для 6-9 класів: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.zarubizhna.literatura-6-9.pdf>
2. ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА 10 – 11 класи. Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2022/08/15/navchalna.programa-2022.zarubizhna.literatura-10-11-standart.pю>. 2023.
3. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.). 2023.
4. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (авт. Волощук Є. В.). 2023.

Сайти бібліотек

1. Державна бібліотека України для юнацтва: <http://www.4uth.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України для дітей: www.chl.kiev.ua/.
3. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
4. Львівська обласна бібліотека для дітей : <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
5. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>.
6. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>.
7. Дитячий сайт «Казкар»: <http://kazkar.at.ua/>